

Maa- ja metsätalousministeriön asetus broilereiden ja kalkkunoiden salmonellavalvontaohjelmasta

Annettu Helsingissä x päivänä xkuuta 2009

Maa- ja metsätalousministeriön päätöksen mukaisesti säädetään 18 päivänä tammikuuta 1980 annetun eläintautilain (55/1980), 8 päivänä helmikuuta 2008 annetun rehulain (86/2008) 29 §:n 3 momentin ja 34 §:n 4 momentin sekä eläinten lääkitsemisestä 27 päivänä kesäkuuta 1997 annetun lain (617/1997) 10 §:n 1 momentin ja 44 §:n 1 momentin nojalla:

1 luku

Yleiset säännökset

1 §

Tarkoitus ja soveltamisala

Tämän asetuksen tarkoituksena on estää salmonellatartuntojen leviäminen ihmisiin broilereiden, kalkkunoiden ja niistä saatavien elintarvikkeiden välityksellä sekä pitää salmonellatartuntojen esiintyvyys broileri- ja kalkkunaparvissa alle yhdessä prosentissa vuosittain.

Asetuksessa säädetään salmonellan ja muiden tiettyjen elintarvikkeiden kautta tarttuvien tiettyjen zoonosien aiheuttajien valvonnasta annetun Euroopan parlamentin ja neuvoston asetuksen (EY) N:o 2160/2003 5 artiklan edellyttämästä Suomen kansallisesta valvontaohjelmasta eliitti-, isovanhempais- vanhempais- ja tuotantopolven broilereiden ja kalkkunoiden salmonellavalvonnalle.

Tätä asetusta sovelletaan broileri- ja kalkkunaemokasvattamoissa ja -emokanaloissa, broileri- ja kalkkunahautomoissa sekä tuotantopolven broileri- ja kalkkunakasvattamoissa.

2 §

Suhde muihin säädöksiin

Alkutuotannon toimijan velvollisuudesta pitää kirjaa salmonellavalvontaohjelmaan sisältyvistä näytteenotoista ja tutkimustuloksista sekä ilmoittaa salmonellavalvontaohjelmaa koskevia tietoja teurastamoon, pienteurastamoon ja munapakkaamoon säädetään alkutuotannolle elintarviketurvallisuuden varmistamiseksi asetettavista vaatimuksista annetussa maa- ja metsätalousministeriön asetuksessa (134/2006).

3 §

Määritelmät

Tässä asetuksessa tarkoitetaan:

- 1) *salmonellabakteerilla* kaikkia Salmonella-sukuun kuuluvia bakteereita;
- 2) *linnulla* broileria tai kalkkunaa;
- 3) *emolla* eliitti-, isovanhempais- tai vanhempaispolven lintua;
- 4) *siitosmunalla* emojen tuottamia haudottavaksi tarkoitettuja munia;
- 5) *untuvikolla* alle 72 tunnin ikäistä lintua;

- 6) *parvella* sisätiloissa pidettäviä lintuja, jotka jakavat saman ilmatilan tai ulkona pidettäviä lintuja, joita pidetään samoissa tiloissa tai samassa tarhassa ja jotka muodostavat yhden epidemiologisen yksikön;
- 7) *epidemiologisella yksiköllä* lintuja, jotka muodostavat salmonellatartunnan leviämisen suhteen yhtenäisen yksikön;
- 8) *pitopaikalla* yhtä tai useampaa rakennusta, tarhaa tai muuta paikkaa, jossa lintuja pidetään, kasvatetaan tai käsitellään, ei kuitenkaan teurastamoa;
- 9) *emokasvattamolla* pitopaikkaa tai pitopaikan osaa, jossa emot kasvatetaan untuvikoista munintavaiheeseen;
- 10) *emokanalalla* pitopaikkaa tai pitopaikan osaa, jossa pidetään munintavaiheessa olevia emoja;
- 11) *kasvattamolla* pitopaikkaa tai pitopaikan osaa, jossa tuotantopolven broilerit tai kalkkunat kasvatetaan untuvikoista teurasikään saakka;
- 12) *hautomolla* pitopaikkaa tai pitopaikan osaa, jossa siitosmunia haudotaan ja jossa untuvikot kuoriutuvat; sekä
- 13) *virallisella näytteenotolla* näytteenottoa, joka suoritetaan ohjelman noudattamista valvovan kunnaneläinlääkäriin läsnä ollessa ja hänen valvonnassaan.

4 §

Viranomaisvalvonta

Kunnaneläinlääkäri valvoo salmonellavalvontaohjelman noudattamista pitopaikoissa. Eläintautilain 5 §:ssä säädetään lääninhallituksen toimivallasta määrätä kunnaneläinlääkäri suorittamaan valvontaa myös tämän virka-alueen ulkopuolella.

Kunnaneläinlääkäriin on käytävä pitopaikoissa vähintään tässä asetuksessa säädettyin väliajoin. Valvontakäynnillä hänen on huolehdittava virallisesta näytteenotosta, tarkastettava pitopaikassa kerätyt tiedot tuotannosta, lintujen terveydentilasta, näytteenotoista ja laboratoriotutkimusten tuloksista sekä pitopaikan tuotantohygieniset olosuhteet. Kunnaneläinlääkäriin on laadittava valvontakäynnistä kirjallinen tarkastuskertomus, jossa kuvataan valvontakäynnillä tarkastetut asiat, tuotantohygieniasta tehdyt huomiot, tuotantohygienian mahdolliset puutteet sekä annetut neuvot ja kehotukset. Pitopaikan omistajalle tai haltijalle on annettava jäljennös tarkastuskertomuksesta.

Jos kunnaneläinlääkäri havaitsee puutteita pitopaikan tuotantohygienisissä olosuhteissa tai valvontaohjelman noudattamisessa, hänen on välittömästi annettava neuvoja puutteiden poistamiseksi. Jos valvontaohjelman noudattamisessa havaitaan olennaisia puutteita, eikä niitä ole kunnaneläinlääkäriin kehotuksesta huolimatta korjattu seuraavan lintuerän vastaanottamiseen mennessä, kunnaneläinlääkäri voi ottaa kaikki valvontaohjelmaan kuuluvat näytteet virallisena näytteenottona enintään vuoden ajan.

Läänineläinlääkäri valvoo valvontaohjelman noudattamista toimialueellaan.

5 §

Rokotteiden ja mikrobilääkkeiden käyttö

Rokotteita ei saa käyttää lintujen salmonellatartunnan ennaltaehkäisyyn.

Mikrobilääkkeitä ei saa käyttää salmonellatartunnan ennaltaehkäisyyn, hävittämiseen tai hoitamiseen. Jos parvessa on käytetty mikrobilääkettä muihin tarkoituksiin, salmonellavalvontaohjelman mukaiset näytteet voidaan ottaa vasta lääkkeen varoajan päättymisen jälkeen.

2 luku

Perusnäytteenotot ja näytteiden tutkiminen

6 §

Näytteiden ottaminen ja toimittaminen laboratorioon

Tässä asetuksessa tarkoitettu näytteenotosta ja näytteiden toimittamisesta tutkittavaksi laboratorioon vastaa pitopaikan omistaja tai haltija, jollei asiasta toisin säädetä.

Laboratorioon toimitettavien näytteiden mukana on oltava seuraavat tiedot:

- 1) näytteenottoaika ja -aika sekä näytteen ottaja;
- 2) näytteiden tyyppi ja lukumäärä;
- 3) tieto siitä, onko kyse perusnäytteestä, viranomaisnäytteestä, lisänäytteestä vai muusta näytteestä;
- 4) parven ikä ja parvitunniste;
- 5) tieto siitä, mitä siipikarjalajia, polvea ja tuotantovaihetta parvi edustaa; sekä
- 6) pitopaikan haltija ja omistaja sekä näiden yhteystiedot.

7 §

Näytteiden tutkiminen

Tässä asetuksessa tarkoitettuja näytteitä tutkitaan salmonellabakteerien varalta Elintarviketurvallisuusviraston hyväksymässä laboratorioissa. Tutkimusmenetelmänä on rehunäytteitä lukuun ottamatta käytettävä ISO 6579:2002/muutos 1:2007 -menetelmää.

8 §

Perusnäytteenotto emokasvattamossa

Untuvikkoparvesta otetaan näytteitä välittömästi parven saavuttua emokasvattamoon. Näytteet otetaan untuvikkojen kuljetuslaatikoiden pohjapapereista tai muusta alusmateriaalista liitteen I kohdan 1 mukaisesti. Jos alusmateriaalia ei käytetä, otetaan pintapuhtausnäytteet kuljetuslaatikoista liitteen I kohdan 1 mukaisesti.

Kustakin kasvatusparvesta otetaan näytteitä lintujen ollessa neljän viikon iässä ja kaksi viikkoa ennen lintujen siirtoa emokanalaan tai ennen munintakauden alkamista. Näytteinä otetaan kaksi paria tossunäytteitä liitteen I kohdan 2 mukaisesti. Parvea ei saa siirtää emokanalaan ennen tutkimustulosten valmistumista tai jos tutkimustulos on positiivinen.

Kunnaneläinlääkäri tekee kerran vuodessa valvontakäynnin emokasvattamoon, jolloin 2 momentissa tarkoitettuja näytteitä otetaan virallisena näytteenottona.

9 §

Perusnäytteenotto emokanalassa

Kustakin emokanalan parvesta otetaan näytteitä kahden viikon välein. Näytteinä otetaan yksi pari tossunäytteitä liitteen I kohdan 2 mukaisesti sekä sivelypölynäyte liitteen I kohdan 4 mukaisesti.

Jos linnut teurastetaan, viimeinen näytteenotto emokanalassa ajoitetaan siten, että tutkimustulos on teurastamon tai pienteurastamon tarkastuseläinlääkärin tiedossa ennen lintujen toimittamista teuraaksi.

Kunnaneläinlääkäri tekee kerran vuodessa valvontakäynnin kalkkunaemokanalaan, kun ainakin yhden parven lintujen ikä on 30-45 viikkoa. Tällöin 1 momentissa tarkoitetut näytteet otetaan virallisena näytteenottona kaikista emoparvista.

Kunnaneläinlääkäri tekee kaksi kertaa vuodessa valvontakäynnin broileriemokanalaan. Tällöin 1 momentissa tarkoitetut näytteet otetaan virallisena näytteenottona kaikista emoparvista.

10 §

Perusnäytteenotto hautomossa

Hautomossa otetaan näytteitä tuotantoympäristöstä kunnaneläinlääkärin hyväksymän kirjallisen valvontasuunnitelman mukaisesti. Näytteet otetaan liitteen I kohdan 5 mukaisesti.

Kunnaneläinlääkäri tekee vähintään kerran vuodessa valvontakäynnin hautomoon, jolloin 1 momentissa tarkoitetut näytteet otetaan virallisena näytteenottona.

11 §

Perusnäytteenotto broilerikasvattamossa

Broilerikasvattamossa, josta toimitetaan lintuja teurastamoon tai pienteurastamoon, otetaan jokaisesta parvesta näytteitä parven teurastusta edeltävien kolmen viikon aikana. Jos parvi teurastetaan useammassa erässä ja jos teurastusten välinen aika on kolmea viikkoa pidempi, näytteenotto uusitaan aina ennen uutta teurastusta. Näytteinä otetaan kaksi paria tossunäytteitä liitteen I kohdan 2 mukaisesti. Näytteenotto ajoitetaan siten, että tutkimustulos on teurastamon tai pienteurastamon tarkastuseläinlääkärin tiedossa ennen parven toimittamista teuraaksi.

Broilerikasvattamossa, josta myydään tai luovutetaan siipikarjanlihaa vain suoraan kuluttajalle, otetaan näytteitä kaksi kertaa vuodessa. Näytteinä otetaan joko kaksi paria tossunäytteitä liitteen I kohdan 2 mukaisesti tai ulostenäytteitä liitteen I kohdan 3 mukaisesti.

Kunnaneläinlääkäri tekee valvontakäynnin 1 momentissa tarkoitettuun kasvattamoon kerran vuodessa ja 2 momentissa tarkoitettuun kasvattamoon kerran kahdessa vuodessa. Tällöin 1 ja 2 momenteissa tarkoitetut näytteet korvataan virallisena näytteenottona kaikista parvista. Viralliseen näytteenottoon sisältyy yksi pari tossunäytteitä liitteen I kohdan 2 mukaisesti sekä sivelypölynäyte liitteen I kohdan 4 mukaisesti.

12 §

Perusnäytteenotto kalkkunakasvattamossa

Kalkkunakasvattamossa, josta toimitetaan lintuja teurastamoon tai pienteurastamoon, otetaan jokaisesta parvesta näytteitä parven teurastusta edeltävien kolmen viikon aikana. Jos parvi teurastetaan useammassa erässä ja jos teurastusten välinen aika on kolmea viikkoa pidempi, näytteenotto uusitaan aina ennen uutta teurastusta. Näytteinä otetaan

kaksi paria tossunäytteitä liitteen I kohdan 2 mukaisesti. Näytteenotto ajoitetaan siten, että tutkimustulos on teurastamon tai pienteurastamon tarkastuseläinlääkäriin tiedossa ennen parven toimittamista teuraaksi.

Kalkkunakasvattamossa, jossa samasta parvesta toimitetaan toistuvasti pieniä määriä lintuja pienteurastamoon, voidaan 1 momentissa säädetyistä poiketen ottaa parvesta näytteitä kuuden viikon välein. Näytteinä otetaan kaksi paria tossunäytteitä liitteen I kohdan 2 mukaisesti.

Kalkkunakasvattamossa, josta myydään tai luovutetaan siipikarjanlihaa vain suoraan kuluttajalle, otetaan näytteitä kaksi kertaa vuodessa. Näytteinä otetaan joko kaksi paria tossunäytteitä liitteen I kohdan 2 mukaisesti tai ulostenäytteitä liitteen I kohdan 3 mukaisesti.

Kunnaneläinlääkäri tekee valvontakäynnin 1 ja 2 momentissa tarkoitettuun kasvattamoon kerran vuodessa ja 3 momentissa tarkoitettuun kasvattamoon kerran kahdessa vuodessa. Tällöin 1, 2 ja 3 momenteissa tarkoitettujen näytteiden korvataan virallisena näytteenottona kaikista parvista. Viralliseen näytteenottoon sisältyy yksi pari tossunäytteitä liitteen I kohdan 2 mukaisesti sekä sivelypölynäyte liitteen I kohdan 4 mukaisesti.

13 §

Tutkimustulosten varmistaminen

Tutkimuksen suorittaneen laboratorion on välittömästi toimitettava kaikki eristämänsä salmonellakannat ja niihin liittyvät näytteenottotiedot Elintarviketurvallisuusvirastoon tuloksen varmistamista ja tyyppitystä varten.

3 luku

Lisänäytteenotto salmonellalöydöksen tai -epäilyn vuoksi

14 §

Lisänäytteenotto todettaessa salmonella pitopaikan parvesta

Jos pitopaikan yhdessä tai useammassa parvesta on todettu salmonellabakteeri, kunnaneläinlääkäri ottaa näytteitä pitopaikan kaikista muista parvista niin pian kuin mahdollista. Näytteenotto suoritetaan samalla tavalla kuin kyseessä olevan pitopaikan virallinen perusnäytteenotto. Muiden parvien näytteenottovaatimus ei kuitenkaan koske broilerikasvattamoita.

Edellä 1 momentissa mainitun lisäksi kalkkunakasvattamossa kunnaneläinlääkäri ottaa näytteet kasvattamon kaikista seuraavan tuotantokierron parvista. Näytteenotto suoritetaan samalla tavalla kuin kalkkunakasvattamon virallinen perusnäytteenotto.

15 §

Lisänäytteenotto hautomossa

Jos hautomossa 10 § mukaisesti otettujen tuotantoympäristönäytteiden tutkimuksessa on varmistettu salmonellabakteeri, kunnaneläinlääkäri ottaa liitteen 1 kohdan 5 mukaisesti näytteitä hautomon tuotantoympäristöstä tartunnan levinneisyyden kartoittamiseksi.

Jos emokanalassa, josta toimitetaan siitosmunia hautomoon, on varmistettu salmonellatartunta, kunnaneläinlääkäri ottaa liitteen 1 kohdan 5 mukaisesti näytteitä hautomon tuotantoympäristöstä tartunnan esiintymisen selvittämiseksi. Kunnaneläinlääkäri ottaa samoin näytteitä, jos emokasvattamossa tai kasvattamossa, johon hautomosta on

toimitettu untuvikkoja, on todettu salmonellatartunta, ellei hautomon mahdollisuutta toimia tartunnanlähteenä voida muutoin sulkea varmuudella pois.

16 §

Lisänäytteenotto epäiltäessä rehun salmonellasaastumista

Jos pitopaikkaan on toimitettu rehua erästä, jonka on todettu tai perustellusti epäillään sisältävän salmonellabakteereja, on pitopaikan rehuvarastoista ja rehunjakelulaitteistosta otettava rehuympäristönäytteitä liitteen I kohdan 7 mukaisesti.

Elintarviketurvallisuusvirasto vastaa näytteenoton järjestämisestä.

Lisäksi kunnaneläinlääkäri ottaa virallista perusnäytteenottoa vastaavat näytteet pitopaikan kaikista parvista.

17 §

Lisänäytteenotto muun epäilyn johdosta

Jos salmonellatartunta todetaan muussa pitopaikan eläimessä kuin broilerissa tai kalkkunassa, pitopaikassa otetussa tuotantoympäristönäytteessä taikka henkilössä, joka asuu tilalla vakituisesti tai osallistuu pitopaikan eläinten hoitoon, on kunnaneläinlääkäriin suoritettava virallinen näytteenotto pitopaikassa. Näytteenotto suoritetaan vastaavalla tavalla kuin pitopaikan virallinen perusnäytteenotto.

Jos kunnaneläinlääkäri epäilee pitopaikan linnuissa salmonellatartuntaa kliinisten oireiden tai muun kuin edellä mainittujen syiden takia, on hänen suoritettava virallinen näytteenotto pitopaikassa. Näytteenotto suoritetaan vastaavalla tavalla kuin pitopaikan virallinen perusnäytteenotto.

Jos pitopaikan linnuissa epäillään Salmonella Gallinarium tai Salmonella Pullorum -tartuntaa, on näytteenotossa ja näytteiden tutkimisessa käytettävä 7 §:ssä säädetyistä poiketen näiden bakteereiden tutkimiseen soveltuvia menetelmiä.

18 §

Lisänäytteenotto epäiltäessä virheellistä tutkimustulosta

Jos pitopaikassa otetun näytteen tutkimuksessa on varmistettu salmonellabakteeri, mutta kunnaneläinlääkäri epäilee Elintarviketurvallisuusviraston tai muun laboratorion ilmoittaman laboratoriokontaminaatioepäilyn tai muun vastaavan syyn takia, että tulos on virheellinen, hän suorittaa pitopaikassa uusintänäytteenoton liitteen I kohdan 8 mukaisesti.

Jos pitopaikasta salmonellan varalta otetun näytteen tutkimustulos on kielteinen, mutta kunnaneläinlääkäri epäilee, että tulos on virheellinen, hän suorittaa pitopaikassa uusintänäytteenoton liitteen I kohdan 8 mukaisesti.

Kunnaneläinlääkäri ottaa 1 ja 2 momentissa mainittujen näytteiden lisäksi näytteeksi vähintään viisi satunnaisesti valittua lintua. Linnut toimitetaan tutkittavaksi mikrobilääkejäämien varalta Elintarviketurvallisuusvirastoon tai Elintarviketurvallisuusviraston hyväksymään laboratorioon, jonka pätevyysalueeseen kyseiset tutkimukset kuuluvat. Näytteitä ei kuitenkaan tarvitse tutkia, jos 1 tai 2 momentissa tarkoitetuissa näytteissä on todettu salmonella.

4 luku

Rajoittavat määräykset ja tartunnan hävittämistoimenpiteet

19 §

Rajoittavat määräykset emokasvattamossa, emokanalassa ja kasvattamossa

Jos laboratoriotutkimuksessa on todettu salmonellabakteeri emokanalasta, emokasvattamosta tai kasvattamosta otetussa näytteessä, kunnaneläinlääkärin on annettava salmonellaposiitiviseksi todetulle pitopaikalle päätös rajoittavista määräyksistä. Kunnaneläinlääkärin on annettava päätös rajoittavista määräyksistä jo ennen pitopaikan näytteiden laboratoriotutkimuksia, jos on perusteltu syy epäillä salmonellatartuntaa pitopaikassa.

Jos kunnaneläinlääkäri tarkastuksen jälkeen toteaa, että pitopaikan eri parvia ja osia voidaan pitää erillisinä epidemiologisina yksikköinä, voidaan päätös rajoittavista määräyksistä antaa koskemaan vain sitä parvea ja osaa, jossa salmonellatartunta on todettu. Parvia voidaan pitää erillisinä epidemiologisina yksikköinä, jos eri parvien hoitamisessa käytetään eri suojajalkineita ja -vaatteita, ja jos eri parvien välillä ei ole suoraa yhteyttä rehunjakolaitteiden tai muiden laitteiden ja välineiden välityksellä. Kunnaneläinlääkärin on kuitenkin otettava näytteet pitopaikan kaikista muista parvista 14 § mukaisesti. Jos parvissa todetaan salmonellaa, on rajoittavat määräykset ulotettava koskemaan myös niitä.

Rajoittavilla määräyksillä kielletään lintujen vastaanotto pitopaikkaan, siirtäminen pitopaikan eri rakennusten välillä ja siirtäminen pitopaikasta lukuun ottamatta luovuttamista teurastettavaksi lihantarkastuksesta annetun maa- ja metsätalousministeriön asetuksen (38/EEO/2006) mukaisesti tai hävitettäväksi tai käsiteltäväksi muiden kuin ihmisravinnoksi tarkoitettujen eläimistä saatavien sivutuotteiden terveyssäännöistä annetun Euroopan parlamentin ja neuvoston asetuksen (EY) N:o 1774/2002, jäljempänä sivutuoteasetus, mukaisesti. Lisäksi kielletään munien luovuttaminen haudottavaksi ja käytettäväksi muutoin kuin munatuotteita valmistavassa laitoksessa pastöroitaviin munatuotteisiin tai käsiteltäväksi tai käsiteltäväksi sivutuoteasetuksen mukaisesti. Päätöksessä annetaan myös määräykset muista salmonellan hävittämiseksi ja leviämisen estämiseksi välttämättömistä toimenpiteistä. Liitteessä II on malli rajoittavien määräysten antamista koskevaksi päätökseksi. Kunnaneläinlääkäri antaa tarvittaessa neuvoja toimenpiteiden toteuttamisesta käytännössä.

20 §

Rajoittavien määräysten peruuttaminen

Kunnaneläinlääkäri peruuttaa perustellun epäilyn takia annetun päätöksen rajoittavista määräyksistä, jos pitopaikassa suoritettussa näytteenotossa ei ole todettu salmonellabakteeria. Kunnaneläinlääkäri peruuttaa salmonellabakteerin toteamisen takia annetun päätöksen rajoittavista määräyksistä, jos Elintarviketurvallisuusviraston 13 §:n mukaisessa varmistustutkimuksessa ei todeta salmonellabakteeria tai jos 18 §:ssä tarkoitettun uusintanäytteen salmonella- ja mikrobilääkejäämätutkimustulos on kielteinen tai kun seuraavat toimenpiteet on suoritettu:

- 1) tilat, joissa salmonellaposiitivista parvea on pidetty, on tyhjennetty, sekä tilat ja välineet on puhdistettu ja desinfioitu kunnaneläinlääkärin valvonnassa;
- 2) lintujen ulosteet, käytetyt kuivikkeet ja tuotantotiloihin jäljelle jääneet rehut on poistettu lintujen pitotiloista ja käsitelty siten, että salmonellatartunnan leviäminen voidaan estää, ulosteiden ja käytettyjen kuivikkeiden käsittelyssä tai hävittämisessä on lisäksi noudatettava sivutuoteasetuksen vaatimuksia;
- 3) tiloista on otettu pintapuhtausnäytteet liitteen I kohdan 6 mukaisesti virallisena näytteenottona, ja salmonellatutkimuksen tulokset ovat kielteiset; sekä

4) lisäksi tapauksissa, joissa rehusta tai rehuympäristönäytteistä on todettu salmonella, rehuympäristönäytteenotto on uusittu viranomaisnäytteenottona liitteen I kohdan 7 mukaisesti, ja salmonellatutkimuksen tulokset ovat kielteiset.

Määräysten peruuttamisen yhteydessä kunnaneläinlääkäri tarkistaa pitopaikan tuotantotapojen hygieenisyyden ja tautisuojausten toimivuuden sekä antaa tarvittaessa neuvoja korjaavien toimenpiteiden toteuttamisesta.

21 §

Taudin hävittämistoimenpiteet hautomossa

Hautomossa, jossa salmonellabakteereita on todettu, on suoritettava perusteellinen puhdistus ja desinfiointi kunnaneläinlääkäriin valvonnassa ja ryhdyttävä muihin tarpeellisiin toimiin tartunnan hävittämiseksi. Pesun ja desinfiointin jälkeen hautomossa on otettava liitteen I kohdan 6 mukaisesti pintapuhtausnäytteet virallisena näytteenottona.

Jos salmonellatartunnan saaneen emoparven munimia siitosmunia tai niistä kuoriutuneita untuvikkoja on hautomossa, on ne poistettava hautomosta ja hävitettävä tai käsiteltävä sivutuoteasetuksen vaatimusten mukaisesti.

Lisäksi kunnaneläinlääkäri tarkistaa hautomon tuotantotapojen hygieenisyyden ja tautisuojausten toimivuuden sekä tarvittaessa antaa neuvoja korjaavien toimenpiteiden toteuttamisesta.

5 luku

Tartunnanlähteen ja tartunnan levinneisyyden selvitys

22 §

Epidemiologinen selvitys

Jos pitopaikassa on todettu salmonellatartunta, läänineläinlääkäri tekee selvityksen salmonellatartunnan mahdollisesta lähteestä ja sen mahdollisesta leviämisestä alkuperäisestä lähteestä ja pitopaikasta, jossa tartunta on todettu. Epidemiologisen selvityksen perusteella on tarvittaessa toteutettava pitopaikoissa myös muita kuin 14–17 §:ssä mainittuja lisänäytteenottoja.

23 §

Rehujen salmonellanäytteenotto

Jos pitopaikassa on todettu salmonellatartunta, on siipikarjan rehusta otettava näytteitä salmonellatutkimukseen tartunnanlähteen selvittämiseksi, jollei rehujen osuutta tartunnan lähteenä voida varmuudella sulkea pois. Kunnaneläinlääkäriin on tällöin ilmoitettava salmonellatartunnasta Elintarviketurvallisuusvirastolle, joka vastaa rehujen näytteenoton järjestämisestä. Rehunäytteet otetaan siilosta, säkistä tai muusta rehujen varastointipaikasta.

Jos 1 momentissa tarkoitetuissa näytteissä todetaan salmonellaa, läänineläinlääkäri selvittää yhteistyössä Elintarviketurvallisuusviraston kanssa salmonellabakteerien mahdollisen lähteen.

6 luku

Tietojen kerääminen ja ilmoittaminen

24 §

Pitopaikoissa kerättävät tiedot

Emokasvattamoissa, emokanaloissa ja kasvattamoissa on pidettävä eri kasvatusvaiheessa olevista parvista ja niiden lintumääristä luetteloja, josta selviää niiden saapumispäivä pitopaikkaan ja alkuperäpitopaikka, vastaanotettujen lintujen lukumäärä, ikä tai kuoriutumispäivä ja lintujen teurastus- tai lopetuspäivä. Parven saapumisesta pitopaikkaan on ilmoitettava kunnaneläinlääkärille kahden viikon kuluessa saapumisesta. Saapumisajankohdista pitopaikkaan voidaan vaihtoehtoisesti myös toimittaa kunnaneläinlääkärille etukäteen suunnitelma seuraavaa kalenterivuotta varten. Lisäksi pitopaikan on pyydettäessä toimitettava yhteenveto edellisen vuoden parvimääristä Elintarviketurvallisuusvirastolle.

Hautomossa siitosmunista on pidettävä luetteloja, josta selviää, mistä emoparvesta siitosmunat ovat peräisin, mihin kasvattamoon siitosmunista kuoriutuneet untuvikot on toimitettu ja untuvikkojen luovutusajankohta. Hautomosta luovutettujen untuvikkojen mukana on kasvattamoon lähetettävä tieto, josta voidaan selvittää, minkä emoparven munista untuvikot ovat kuoriutuneet.

Edellä 1-2 momentissa säädetyt luettelot on säilytettävä pitopaikassa vähintään kaksi vuotta. Luettelot ja muut tässä asetuksessa tarkoitettua valvontaa varten tarvittavat tiedot on esitettävä kunnaneläinlääkärille valvontakäynnin yhteydessä ja pyydettäessä läänineläinlääkärille.

25 §

Kunnaneläinlääkärin keräämät tiedot

Kunnaneläinlääkäri pitää luetteloja pitopaikoista tulleista ilmoituksista, valvontakäynneistä, virallisista näytteenotoista, tuotantohygieniaa koskevista tarkastuksista, annetuista ohjeista ja kehotuksista sekä rajoittavien määräysten antamisesta ja peruuttamisesta. Nämä tiedot ilmoitetaan läänineläinlääkärille vastustettavista eläintaudeista ja eläintautien ilmoittamisesta annetun maa- ja metsätalousministeriön eläinlääkintä- ja elintarvikeosaston päätöksen (1346/1995) 8 §:ssä tarkoitetun kuukausi-ilmoituksen yhteydessä.

26 §

Läänineläinlääkärin keräämät tiedot

Läänineläinlääkäri kokoaa tiedot 22 §:n mukaisesta epidemiologisesta selvityksestä sekä tehdyistä lisätutkimuksista ja toimittaa nämä tiedot Elintarviketurvallisuusvirastolle selvitysten päätyttyä.

27 §

Laboratorioiden keräämät tiedot ja niitä koskeva ilmoitusvelvollisuus

Tutkimuksia suorittavan laboratorion on pidettävä luetteloja tässä asetuksessa säädettyjen näytteiden tutkimisesta ja tutkimustuloksista.

Laboratorion on ilmoitettava kaikkien tässä asetuksessa säädettyjen näytteiden tutkimustuloksista pitopaikan omistajalle tai haltijalle sekä todetusta salmonellalöydöksestä välittömästi pitopaikan omistajalle tai haltijalle ja pitopaikkaa valvovalle kunnaneläinlääkärille. Laboratorion on kuukausittain toimitettava tiedot kaikista tässä asetuksessa säädettyistä näytteistä ja tutkimustuloksista Elintarviketurvallisuusvirastolle. Lisäksi laboratorion on vuosittain toimitettava seuraavan vuoden tammikuun loppuun mennessä Elintarviketurvallisuusvirastolle yhteenveto, johon sisältyy tiedot tutkittujen pitopaikkojen ja parvien lukumäärästä ryhmiteltyinä eläinlajin, polven ja tuotantovaiheen mukaisesti.

28 §

Elintarviketurvallisuusviraston ilmoitusvelvollisuus

Elintarviketurvallisuusvirasto ilmoittaa salmonellalöydöksen varmistamisesta välittömästi pitopaikan sijaintiläänin läänineläinlääkärille, pitopaikkaa valvovalle kunnaneläinlääkärille, näytteen lähettäneelle laboratoriolle ja pitopaikan omistajalle tai haltijalle.

29 §

Elintarviketurvallisuusviraston keräämät tiedot

Elintarviketurvallisuusvirasto kokoaa tiedot tämän asetuksen mukaisesti tehdyistä tutkimuksista ja tutkimustuloksista sekä laatii niistä yhteenvedon maa- ja metsätalousministeriön elintarvike- ja terveystieteiden osastolle kuukausittain. Lisäksi Elintarviketurvallisuusvirasto laatii yhteenvedon edellisen vuoden tutkimustuloksista ja parvimäärästä maa- ja metsätalousministeriön elintarvike- ja terveystieteiden osastolle seuraavan vuoden toukokuun loppuun mennessä.

Elintarviketurvallisuusvirasto toimittaa salmonellavalvontaohjelmaa koskevat tiedot vuosittain tiettyjen zoonoosien ja niiden aiheuttajien seurannasta, neuvoston päätöksen 90/424/ETY muuttamisesta ja neuvoston direktiivin 92/117/ETY kumoamisesta annetun Euroopan parlamentin ja neuvoston direktiivin 2003/99/EY 9 artiklassa tarkoitettuun raporttiin.

7 luku

Erinäiset säännökset

30 §

Kustannukset ja korvaukset

Tässä asetuksessa tarkoitetuista perusnäytteenotoista ja näytteiden tutkimuksista aiheutuvista kustannuksista vastaa pitopaikan omistaja tai haltija. Kunnaneläinlääkärin palkkiosta ja matkakustannusten korvauksesta säädetään eräiden eläintauti- ja eläinsuojelulain mukaan maksettavista korvauksista annetussa maa- ja metsätalousministeriön asetuksessa (30/EEO/2001).

Todetun tai epäillyn salmonellatartunnan vuoksi tehdyistä, 14-22 §:ssä säädetyistä toimenpiteistä suoritetaan kunnaneläinlääkärille palkkio ja kustannusten korvaus 1 momentin säädöksistä poiketen valtion varoista eläinlääkäreiden toimituspalkkioista annetun asetuksen (1234/2001) mukaisesti. Lisänäytteenottoon sisältyvien näytteiden näytteenotto- ja tutkimuskustannukset maksetaan valtion varoista lukuun ottamatta 16 ja 20 §:n mukaisia rehuympäristönäytteitä.

Tartunnan hävittämiseksi tarvittavien desinfektio- ja puhdistustoimenpiteiden suunnittelusta ja toteuttamisesta aiheutuvista kustannuksista vastaa pitopaikan omistaja tai haltija.

31 §

Voimaantulo

Tämä asetus tulee voimaan 1 päivänä tammikuuta 2010.

Tällä asetuksella kumotaan kanojen, broilereiden ja kalkkunoiden salmonellavalvontaohjelmasta 13 päivänä joulukuuta 2006 annettu maa- ja metsätalousministeriön asetus (1148/2006) siihen myöhemmin tehtyine muutoksineen.

32 §

Siirtymäsäännökset

Parvien, jotka ovat olemassa tämän asetuksen voimaantullessa, näytteenotossa voidaan käyttää parven loppuvaiheen ajan ennen tämän asetuksen voimaantuloa käytössä olleita menetelmiä.

Laboratorion ei täydy toimittaa 27 §:n edellyttämää vuosittaista yhteenvetoa Elintarviketurvallisuusvirastolle vuoden 2009 tutkimustiedoista.

Helsingissä x päivänä xkuuta 2009

Maa- ja metsätalousministeri

Sirkka-Liisa Anttila

Eläinlääkintöneuvos

Terhi Laaksonen

LIITE I

NÄYTTEENOTTOMENETELMÄT

Näytteiden pakkaamisesta ja lähettämistä on sovittava erikseen tutkimuksen suorittavan laboratorion kanssa. Näytteet on lähetettävä laboratorioon mieluiten näytteenottopäivänä. Jos tämä ei ole mahdollista, näytteet on säilytettävä jäädytettynä ennen lähettämistä. Näytteiden tutkiminen laboratoriossa on aloitettava viivytystä, kuitenkin viimeistään 72 tunnin sisällä näytteenotosta.

1. Näytteenotto emokasvattamon untuvikoista

Untuvikkoparvesta on otettava näytteitä välittömästi parven saavuttua emokasvattamoon. Näytteeksi on otettava untuvikkojen kuljetuslaatikoista kymmenen aluspaperia hautomosta samanaikaisesti saapuvaa parvea kohti. Aluspaperit on taiteltava kokoon ja viisi paperia on pantava samaan muovipussiin. Jos kuljetuslaatikoissa käytetään muuta alusmateriaalia kuin paperia, on vastaavasta määrästä laatikoita otettava näytteeksi alusmateriaalia, jota voidaan yhdistää kahdeksi yhteisnäytteeksi. Jos kuljetuslaatikoissa ei käytetä alusmateriaalia, laatikoiden pohjista on otettava yhteensä kymmenen sivelynäytettä, jotka yhdistetään kahdeksi yhteisnäytteeksi. Sivelynäytteet on otettava yhteensä vähintään 1 m²:n pinta-alalta. Sivelynäytteenotossa käytetään steriilejä kostutettuja näytteenottosieniä, vahtomuovikuutioita tai sideharsotaitoksia.

2. Tossunäytteiden ottaminen

Näytteenotossa käytettävien tossujen on oltava imukykyisiä. Tossunäytteen ottamiseen voidaan käyttää myös imukykyistä putkilosukkaa tai putkiloharsoa.

Tossut on kostutettava ennen näytteenottoa. Kostutukseen voidaan käyttää puhdasta ihmisten kulutettavaksi kelpaavaa juomavettä, steriiliä vettä tai erityistä kostutusliuosta (0.8% NaCl, 0.1% peptonivesi).

Emokasvatusparven perus- ja virallisessa näytteenotossa sekä broileri- ja kalkkunakasvatusparven perusnäytteenotossa käytetään kahta tossuparia. Näytteenottoa varten tutkittavan parven pitotilan ala jaetaan kahteen sektoriin. Kummallakin sektorilla kävellään yhdellä tossuparilla siten, että koko sektorin alue tulee huomioitua. Kumpikin tossupari pannaan erilliseen muovipussiin ja tutkitaan laboratoriossa erikseen. Poikkeuksena tossuparit yhdistetään yhdeksi yhteisnäytteeksi kasvattamoissa, joista luovutetaan siipikarjanlihaa vain suoraan kuluttajalle.

Emokanalan parven perus- ja virallisessa näytteenotossa sekä broileri- ja kalkkunakasvatusparven virallisessa näytteenotossa käytetään yhtä tossuparia. Tossuparilla kävellään koko tutkittavan parven pitotilan ala.

3. Ulostenäytteenotto kasvattamoissa, joista luovutetaan siipikarjanlihaa vain suoraan kuluttajalle

Broileri- tai kalkkunakasvattamossa, josta luovutetaan siipikarjanlihaa suoraan kuluttajalle, voidaan parvien näytteenotossa käyttää kohdassa 2 kuvatun tossumenetelmän sijasta ulostenäytteenottoa. Tällöin jokaisesta parvesta kerätään satunnaisena otantana tuoreista ulosteista 100 kappaletta vähintään 1 gramman painoista osanäytettä. Kaikki osanäytteet yhdistetään yhdeksi näytteeksi ja pannaan samaan muovipussiin.

4. Sivelypölynäytteenotto emokanalassa ja kasvattamossa

Sivelypölynäytteenottoon käytetään yhtä tai useampaa kostutettua kangasta tai sientä, joiden yhteispinta-ala on vähintään 900 cm². Pölynäyte kerätään useasta kohtaa parven pitotilan sisäpuolen vaaka- tai pystysuorilta pinnoilta, joissa on näkyvää pölyä. Pölyä on kerättävä niin paljon, että käytetyt kankaat tai sienet ovat kauttaaltaan pölyssä. Kaikki saman parven kankaat tai sienet pannaan samaan muovipussiin.

5. Näyte hautomon tuotantoympäristöstä

Tuotantoympäristöstä otettavien näytteiden tarkoituksena on seurata salmonellan esiintymistä hautomossa tuotannon aikana. Näytteenottoon sisällytetään pölynäytteitä ja sivelynäytteitä. Sivelynäytteet otetaan steriilillä kostutetulla näytteenottosienellä, vaahtomuovikuutiolla tai sideharsotaitoksella hautomon pintarakenteista.

Näytteenottosuunnitelman laatimisessa on huomioitava erityisesti siitosmunien eri käsittelyvaiheet, sekä salmonellabakteerien leviämisen kannalta oleelliset kohdat. Näytteiden tulee riittävässä määrin edustaa hautomon eri osia (esimerkiksi munien vastaanotto- ja säilytystilat, hautomakoneet, untuvikkojen käsittely- ja säilytystilat, kulkukäytävät, ilmastointiputket, viemärit, kuorijakoneiden rakenteet).

Pölynäytteenotossa kerätään untuvapölyä erikseen kuorimahuoneesta ja untuvikkojen lajitteluhuoneesta. Yhden pölynäytteen koko on n. 10-15 grammaa.

Kohtien, joista näytteet on otettu, tulee olla selvitetävissä näytteiden lähetteestä. Näytteet on säilytettävä tutkimushetken saakka hyvin suljettuna, valolta suojattuna ja viileässä sekä toimitettava viivytyksettä tutkimuslaboratorioon.

6. Pintapuhtausnäyte

Pintapuhtausnäytteenoton tarkoituksena on varmistaa pesu- ja desinfektioitoimenpiteiden onnistuminen. Näytteet on otettava sivelynäytteinä steriilillä kostutetulla näytteenottosienellä, vaahtomuovikuutiolla tai sideharsotaitoksella pitopaikan rakenteista salmonellan toteamisen vuoksi tehtyjen pesu- ja desinfektioitoimenpiteiden jälkeen. Näytteet otetaan vasta, kun tilat ovat silminnähden puhtaat ja kuivat.

Puhtausnäytteet on otettava pitopaikan pintarakenteista, erityisesti salmonellan pesiytymisen kannalta oleellisista kohdista. Näytteiden tulee riittävässä määrin edustaa pitopaikan eri osia (esimerkiksi rakenteiden saumat, erilaiset kulmaukset, ilmastointikanavien aukot, viemärit). Näytteet on säilytettävä tutkimushetken saakka hyvin suljettuna, valolta suojattuna ja viileässä sekä toimitettava viivytyksettä tutkimuslaboratorioon.

7. Rehuympäristönäyte

Rehuympäristönäytteitä otetaan n. 5-20 jokaista pitopaikan tuotantoyksikköä kohden. Näytteet otetaan kostutetulla sienellä, vaahtomuovikuutiolla tai liinalla hankaamalla tutkittavaa kohdetta voimakkaasti. Näytteet pakataan yksittäin muovipusseihin.

Näytteitä otetaan soveltuvin osin seuraavista kohteista:

Rehusiilot

- siilojen alaosasta rehuspiraalin lähtöpesästä ja / tai sulkupellin päältä
- siilojen katon sisäpinta/sykloni tai pölyputken suuaukko/pölypussi

Viljankuivaajat

- jos epäilyksenalaista rehua on varastoitu tai käsitelty viljankuivaajassa; viljankuivaajan kippausmontun reunat, pystyelevaattori sekä varastointiin käytetyn siilon yläosa (kansiluukku)

Rehunkäsittelylaitteet

- rehusekoittajan / myllyn syöttösuppilo
- rehusekoittajan sisäpinta
- rehuvaaka; päällystä ja punnitussäiliön sisäosa

Ruokintalaitteet

- ruokkijoiden täyttösuppiloiden sisäpinnat
- ruokkijoille johtavat rehun alastuloputkien lähdöt rehuspiraalilta hallissa.

8. Uusintanäytteenotto epäiltäessä virheellistä tutkimustulosta

Parvesta otetaan viisi paria tossunäytteitä. Kukin tossupari pannaan erilliseen muovipussiin ja tutkitaan erikseen. Lisäksi otetaan kaksi sivelepölynäytettä kohdan 4 mukaisesti. Pölynäytteet pannaan erillisiin muovipusseihin ja tutkitaan erikseen. Jos pitopaikassa ei ole riittävästi näkyvää pölyä, otetaan pölynäytteiden sijasta kaksi lisätossuparia, jotka tutkitaan erikseen.